

2021-09-30

Norėdama aiškiai išreikšti mintis pasirinkta tema, privalau apsibrėžti tam tikras sąvokas, be kurių diskusija šioje temoje bus neįmanoma. Verta pradėti nuo raktinių žodžių: choreografija, nuo jos neatsiejamas choreografinis mąstymas, ekranas, sąveika. Suvokiant ekranų paskirties, dydžių ir net raiškos galimybių diferencialumą svarbu šiame etape apibrėžti apie kokius arba kokią ekraną kalbama. Kadangi meninis tyrimas yra pagrindas teorijos formavimui, jau egzistuojančių teorijų analizei ir/ar tikrinimui būtų naudinga pasirinkti ekrano apibrėžimą, kuris būtų susijęs su kūrybiniu procesu. Šiuo metu kuriu dokumentinį choreografės Airės Naginevičiūtės portretą, kuris bus pristatytas auditorijai pavasarį, kino teatre, tad kuriamas filmas — kino ekranui. Dėl to, šioje tyrimo dalyje įvardijama ekrano sąvoka turint omenyje būtent kino mediją ir su ja susijusį tradicinį šios medijos pateikimą — filmų prezentacija kino teatro ekrane.

Kino teatro ekranai pasižymi neįprastu dydžiu, raiškos kokybe — ištransliuojama žymiai daugiau spalvų nei gali ištransliuoti televizorių, kompiuterių ar projekcijų ekranai, taip pat vieta, kurioje kino ekranai patalptinti — kino salė — pasižymi ypatinga šviesos ir garso izoliacija, kas sukuria nedalomos koncentracijos į rodomą informaciją ekrane galimybę, nes nuo reprezentuojamo veiksmo neatitraukia jokie šalutiniai aplinkos veiksniai, nebent šalia sėdinčio žiūrovo telefono skambutis, šviečiantis ekranėlis, popkornų triauškinimas ar cocacolos siurbčiojimas.

2021-10-18

Apie Airą.

Dokumentinis filmas, meninis portretas Airos...

Kilo mintis, kad galbūt Darius su Aira galėtų emm... labai minimaliai pašokti - veidu, rankomis, labai tamsiame fone ir taip subtiliai sušviestame. Kad kartais tai kontrastuotų su buitės realybe.

Tas būtų labai faina.

Tai va.

Tokia idėja.

Aišku dabar labai debiliškai skamba tamsus fonas, švelniai sušviesti veidai, bet gal galima kažką iš šitos idėjos ištraukti

VIDEO INTARPAS, kad

nu taip erdvė pasikeičia labai tarp buitškumo ir tos fikcijos

kur mes būname, žinai, pas Airą visiškai buitiniame pasaulyje

VIDEO IŠ AIROS NAMŲ

ir tas buitinis pasaulis kartais virsta į asmeninį pasaulį
kuriame jinai kažkaip... nu atgimsta
ne atgimsta
o atsiranda
huh.....
tas meninini...
meninė sąmonė

AIRA EINA PER SNIEGA

va gal taip pasakysiu
meninė sąmonė
ir pamaišyti kartais tarp šviesos... šviesos ir tamsos
pažaisti su šiais motyvais
tarp šviesos ir tamsos

2021-10-02

Vedžiojant šunį, kažkaip visada man pradeda kilti mintys apie kūrybinius procesus ir galvoju, kad reikia tai fiksuoti
nes kartais mintys paima ir pabėga
ir šį kartą man pradėjo kilti mintys, susijusios su doktorantūros studijomis,
bet doktorantūra yra susijusi su mano kūryba... tai kaip ir... jokio skirtumo.
dabar jaučiuosi lyg pasakočiau taip, jog manęs po to kažkas klausys, bet niekas neklausys. Čia yra man.

Ateik Pūgele, taigi nelįsk, nutrenks mašina. Eik gražiai - tipu tapu.

Gera

Tai... aaa..

Pirmasis mano darbas doktoran... susijęs su šokio kinu, šiuolaikinio šokio kinu, jo analize bus Airos Naginevičiūtės portreto filmavimas. Meninio portreto. Ir ten.

O! Reikia iškart parašyti Anastasijai ar ji turi finansų Dariui atsigabenti.

Ir ten yra toks dalykas, pakankamai...

įdomus

norėčiau pabandyti šitą procesą įgyvendinti absoliučiai intuityviai... a...

tai reiškia, kad negalvoti apie jokiais formas, kurias aš jau pažįstu, žinau arba esu studijavusi, arba esu parsinešusi žinias iš *workshopų*, pavyzdžiui kaip iš Katrinos McPherson *workshopo* apie kameros ir choreografijos judesio sankirtos taškus

IŠTRAUKA IŠ POKALBIO SU VYTAUTU

nors aišku šitos žinios vis tiek yra manyje, bet pabandyti intuityviai pažiūrėti į šį procesą
ir matau

Airos meninio portreto filmavime dalį

tą fantasmagorinę dalį

kurioje Darius Stankevičius vykdo Airos sustatytą choreografiją iš senų laikų,

VIDEO KURIAME DARIUS SUKA VIRVĘ

bet..

ta choreografija dar yra modifikuojama papildomai dėl kameros choreografijos

kad sustatyti realiai kameros choreografiją...

IŠTRAUKA IŠ DARIAUS ŠOKIO SU AIRA

galvoju, gal net nebūtinai priklausomai nuo choreografijos, kuri aaa, kurią Airą sustato... kuri... kur

Aira su Dariumi sukuria jam

juk būtų kaip įdomu.. pabandyti

Nežinau, čia reikia pagalvoti

Bet visiškai dvi nepriklausomos choreografijos, kurios susitinka tuo pačiu metu, toje pačioje vietoje, tam tikroje nustatytoje šviesoje ir pasižiūrėti kas iš to išeina.

Nes kitos dalys filmo bus labiau dokumentiškos, bus labai svarbu atkreipti dėmesį koks yra kameros žvilgsnis.

Ką jis suponuoja

gal būtų įdomu patyrinėti atropomorf

antropomorfišką kamerą, nes ir Vytautas, jisai labai domisi tokiu kameros judesiu

Tai gal būtų visai įdomu

Nu žodžiu

taip

Bet kažkaip kyla vaizdinys

bet kas tie vaizdiniai, kyla jie, ateina ir vėl išeina

kartais pasirodo labai įdomi idėja, o ištikrųjų

yra tiesiog tragiškai

kažkaip mes ne čia atėjom, Pūga. Mes čia? Jūs čia kildavot? Kažkaip man atrodo, kad ne

aaa...

einam einam palakstysi ten pievutėj

Tai va ir

išnyks. Gal visiškai pakis

tai aš pabandysiu, jei ne kiekvieną, tai bent kas kažkiek laiko, kaip ir taikau savo praktikoje, įrašinėti tiesiog mintis, fiksuoti, dokumentuoti šiaip kūrybinius procesus, daryti savo kūrybinius brėžinius

aaaa. va ten - ateik eteik aš tave paleisiu, bėgiok laisva - būk laisva - bėk bėk, taip tik ne į gatvę aišku, taip kukuliškai

tai bandysiu tokius procesus įgyvendinti

oi, šūdas

mhm...

jo, brėžinius.

Laukia labai įdomi ir sudėtinga kelionė, bet kodėl gi ne

Ateik, Pūga! Pūga.

Įdomi ir sudėtinga kelionė

ne čia ne čia ne čia

bet tikiuosi, kad ji bus naudinga ne tik man

nežinau

žodžiu

nežinau

kažkaip

bet svarbiausia, kad be galo įdomu

gerai aš ne apie tai dabar

gerai, reikia su šunim pažaisti

2021-11-23

Ištikrųjų kūrybinis laikas su Aira nenumaldomai artėja, mes jau net turėjome vieną pamainą, kur Vytai

net ne pamainą, netruko visos pamainos,

filmavom pusdienį

Aira repeticijų salėje

ne repeticijų salėje, prieš spektaklį *Stiklo Sodai*, kuris vyko prieš šešis metus

mažyte aš dabar įrašinėju mintis, bėk gerai?

bučkį, duok bučkį. myliu

gera, nu pabūk viena, kai aš tik pradėdau dirbti tu iškart pas mane atvarai.

gera gera.. palauk, išimsiu...

am, nukrypau žinoma, tai filmavom

garsą įrašinėjom, bet jis bus prastas

VHSinė kamera

IŠTRAUKA IŠ STIKLO SODŲ

kas atrodo išliko iš pradinių idėjų tai yra dvi erdvės

buitinė ir fikcinė

IŠTRAUKA IŠ VIDEO (SUDĖTI BUITĮ SU FIKCIJA)

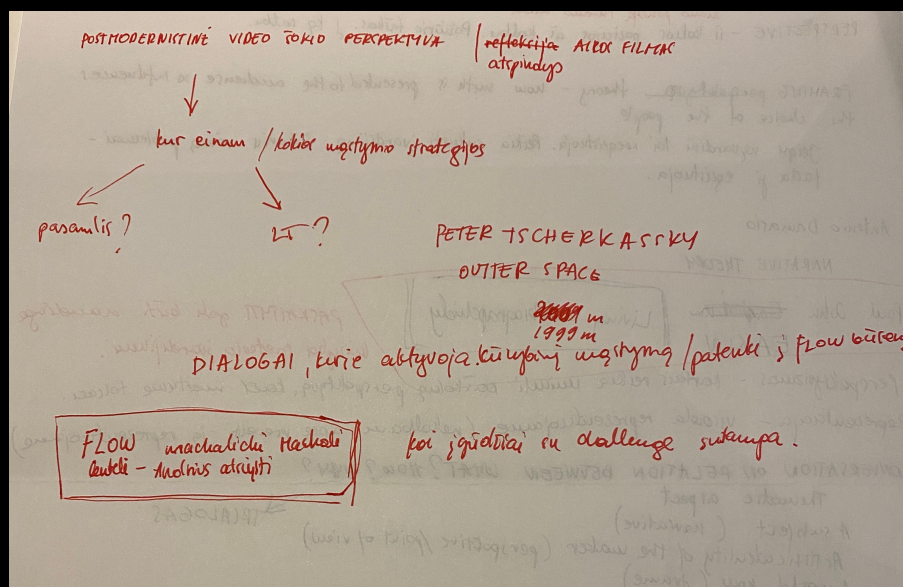
kai peržiūrėjome archyvus Airos, dar ne visus, reikia peržiūrėti archyvus likusius

pasirodė begalo įdomu, kaip..., ir man atrodo, gal net čia Vytautas pakišo šitą idėją. Pradėjom kažką kalbėti kaip keičiasi medija, kaip keičiasi greitai technologijos ir pavyzdžiui Vytautas filmavo *Švelnūs kariai* su geriausia tuo metu kamera, kuri buvo visiškai naujovė, filmas išėjo po kelių, penkių metų? ir jau kamera yra pasenusi. Kaip įdomu.

Kas susiję su Airos procesu, kodėl kalbu apie technologijas

Aira turi daug archyvų

tie archyvai yra VHSiniai

PERSPEKTIVA, kas keičiasi, jei pose esantys elementai restruktūrinuojami
VHS tada / dabar sąsaja su filmu Airos
postmodernistinė perspektyva. Atro postmodernistinė. Asmeninio (spektar) sątykoš.
OXIMTIES - atkurti / erdviniai

Filmavimo VHS kamera idėjos įprasminimo momentas.

2022-11-22 asmeniniai užrašai, pokalbio su A. Katinu ir L. Kaminskaite-Jančioriene metu; Vilnius.

kasetėse, perrašyti, suskaitmenizuoti

kas yra įdomu, filmuoti ją su sena, pavadinkime taip, kamera, ir realiai medija nesikeičia filme, bet Aira keičiasi.

O fikcija. Fikcija filme yra reprezentuojama su estetiškai švari, gražiu galbūt netgi *reklamišku* vaizdiniu, kuriuo yra fiksuojami, fiksuojami žmonių stambūs planai, portretai ir kurie šoka choreografiją... anksčiau galvojau, kad galbūt Darius šoktų choreografijas, tik Darius. Bet dabar surinkau žmones, kurie yra dirbę su Aira, ne visi, bet yra dirbę ir vakar, neužfiksavau kada kilo šita idėja, gaila...aaa....

a vakar... kai sėdėjau ŠMC ir rašiau.... aš turėčiau būti užsirašiusi...

ir rašiau recenziją Balevičiūtės paskaitai, ir taip, ir ten man kilo idėja užfiksuoti choreografiją, mmm... Airos Naginevičiūtės kažkada kurtą. iš archyvų. mmm... neužfiksuoti. užfiksuoti.

siaubas kaip mintys nerišliai man dėliojasi.

jas, tam tikras ištraukas iš: *Nėščios tylos*, *Mėnulis nepaiso lojančių šunų*, galbūt dar *Proceso* ir mmm...

Nepakelti galvos galbūt

arba net su Airos New York'e darytu solo

MANTAS KALBA APIE JOS SOLO

Nu čia reikia dar pagalvoti

atrinkti labai

choreografinius motyvus

pasitarti su Vytautu

ir duoti atėjusiems buvusiems ir esamiems Airos šokėjams, parodyti ištraukas, ir kad jie suinterpretuotų tas ištraukas choreografines

ir tuo pat metu

ir juos užfilmuoti

labai gražiai estetiškai nuostabiai

Vytautas tai moka puikiai

tai yra

gal su stabilizatorium, kad būtų toks labai smooth vaizdas

nu reklamiškai. Norisi reklamiškai

kad labai atsiskirtų dvi medijos

viena *VHSinė*, postmodernistinė asociacija su video šokiu ir buitinė labai

o kita tokia reklamiška, ką padarė, iš tikrųjų postmodernaus šokio bendradarbiavimas su televizija, Sherill Dotts labai daug apie tai kalba ir aš anksčiau galbūt apie tai net nesusimąščiau bet postmodernaus sceninio šokio įtaka televizijos raidai, filmavimo technikoms ir būdams yra dide... didžiulė

tai ta estetinė dalis jina! tarnautų tam reklamiškumui

o jėzau jau daug kalbu čia labai daug transkribuoti reikės

nesvarbu

nesurenku minčių

tragedija ne gyvenimas

ką čia šneku.. nesąmonė.

nu taip. Dvi medijos

tiutiutiutiuti

portretai

tiutiutiuti

kas yra Aira?

tiutiutiutiuti

Aira yra

Aira Naginevičiūtė su kūrybine komanda po trečios spektaklio *Stiklo Sodai* premjeros. 2021-11-19. Pirmosios dvi įvyko 2015 metais.

POKALBIS SU VYTAUTU PLUKU APIE CHOREOGRAFINĮ IR KINEMATOGRAFINĮ MĄSTYMĄ (2021-11-25)

V: toks yra kinematografinis mąstymas.

G: kai viskas atrodo, kaip filmas?

V: ne viskas, bet kai pastebi kažkokias situacijas ir jos atrodo tarsi... ir kai sugebi jas pastebėti, kad jos galėtų būti filme. Veiktų kine. Kur gyvai gal tu net neatkreipi dėmesio, bet filme būtų kitaip.

G: tai kažkoks kitoks pasaulio matymas?

V: sugebėjimas stebėti pasaulį lyg tai būtų filmo dalis, lyg matytum per kamerą.

G: o kokius komponentus galėtum išskirti? Kas galėtų būti priskiriama kinematografiniam mąstymui?

V: mmm... kažkokia perspektyva greičiausiai. Iš kurios, žiūros taškas, iš kurio kažkas atrodo būtent va taip. Arba.. Jo. Ir esmė yra, kad yra tai ką tu matai ir ko nematai. Tai ko nematai, gal net yra svarbiau. Ta selekcija. Rėmas. Įrėminimas kažkoks.

G: iš esmės kadras.

V: jo, iš esmės kadras, nes jis kažką rodo ir kažko nerodo. Ir tai labai įtakoja.

G: žinai, bandau suprasti, kuo skiriasi choreografinis mąstymas nuo kinematografinio.

V: tai va turbūt ta perspektyva

G: bet matai, choreografiniame mąstyme irgi yra perspektyva...

V: bet žiūrovas žiūri iš vienos pusės.

G: sceniniame šokyje. Kai yra sceninis šokis, bet nebūtinai gali būti sceninis.

V: tai čia nuo erdvės priklauso. Bet kamera gali pristatyti skirtingas perspektyvas žiūrovui ir tos perspektyvos, jų pasirinkimas, papasakoja istoriją kažkokią.

G: ir pats kūrėjas pasirenka realiai tą perspektyvą, o žiūrovas gauna tik vieną būdą matyti.

V: skirtingi žiūrovai gauna tik vieną būdą matyti, bet jie yra pristatomi skirtingais požiūrio taškais, tu nematai visada vieno kadro, ta perspektyva yra kintanti.

G: tą aš suprantu. Bet... aš dar galvoju, kas atskiria choreografinį mąstymą nuo kinematografinio mąstymo. Tai medija, kinematografinis mąstymas iš karto suponuoja į mediją, kameros žvilgsnis, ekranas. Choreografinis mąstymas nebūtinai. Bet jeigu, *sumerdžinus* juos, kinematografinį ir choreografinį mąstymus, kas

V: aš net nežinau iki galo, kas yra kinematografinis mąstymas, tai tikrai nežinau, kas yra choreografinis.

G: taip.

V: tai man sunku būtų įsivaizduoti, kas įvyktų *sumerdžinus*.

G: nu choreografinis mąstymas tai yra, taip vadinamas neišbaigtas mąstymas, kuriame mąstymo procesas pats savaime akumuliuoja kūrybinę eigą. Tai reiškia, tu nerezultatyviai galvoji, kas bus šiame darbe, o leidi pačiam kūrybiniam procesui nuvesti iki kažkokio taško. Kur man atrodo kinematografinis, va kiek aš klausiau ir Marijos ir Elenos, daug kam parašiau, kad parašytų, kas yra jiems kinematografinis mąstymas, tai kad kinematografinis mąstymas labai orientuojasi į rezultatą, ką tu ekrane pamatysi, ką žiūrovas išgyvens ir kas bus, o choreografinis — toks labiau antiintelektinis, kur leidi procesui vykti ir ne rezultatas tave veda, bet pats procesas. Ne rezultato idėja. Kas man įdomu, kaip būtų įmanoma, tą choreografinį mąstymą, kai tu neturi baigtinio rezultato galvoje, turi tiesiog procesą, susieti su kinematografiniu mąstymu.

V: bet tai tada yra dokumentika.

G: nu bet ne, dokumentikoj irgi reikia scenarijaus, manęs paprašei, kad parašyčiau. Matei, jau atsiunčiau.

V: nebūtinai, gali filmuoti tiesiog turėdamas idėją. Tiesiog tai yra metodas kažkoks, scenarijus yra gerai, kaip emtodas kurti filmą, bet nebūtinai

G: vienas būdas?

V: nu taip.

G: mhm, įdomu. Dar vienas. Aš tave truputį pakankinsiu... Bet ar būtinai dokumentika? Jeigu procesą tu fiksuoji, tada taip dokumentika, bet jeigu iš to fiksavimo, paskui tu sukuri, nebūtinai dokumentiką. Kaip šokio spektaklyje — kuri vaidmenis, judesius, tai nieko panašaus neturi su dokumentika. Galutinis tas rezultatas. Tai jeigu tą choreografinį mąstymą pasitelki kinui, tai įdomu, kas iš to galėtų gautis?

V: neįsivaizduoju, nes man atrodo, kad sunkiausia yra tas... kinematografinis mąstymas susideda iš skirtingų perspektyvų ir jų sąveikos kartu. Ir kai tu gali *random* keisti tas sąveikas ir perspektyvas, bet nebūtinai iš to kažkas išeis. Tada gaunasi toks eksperimentas...

G: tai kokia tendencija ryškėja iš tų, su kuriais kalbėjau. kad tas rezultatyvus mąstymas apsaugo tave nuo žiaurių netikėtumų, nes jeigu tu iškart galvoje turi...

V: net nepasakyčiau, kad apsaugo nuo netikėtumų, greičiau sakyčiau kad sukuria planą

G: formuoja iš karto rezultatą, kurio tu tikiesi. Ten gali atsirasti, kažkokių nuokrypių

V: nes ne visada viskas yra aišku

G: bet eini link rezultato. O pavyzdžiui, jeigu turėtum idėją vaidybinio filmo tarkim, personažų, kuri juos su aktoriais... bet neformuoja ...

V: bet čia žiauriai pjaunasi su specifika filmavimų. Nes tai yra labai brangus dalykas, reikalaujantis daugelio žmonių darbo ir nežinoti ir neplanuoti...

G: per brangu

V: žmonės tiesiog nežinos, ką daryti... Pavyzdžiui: koks kostiumas? Jau turi įsivaizduoti kaip atrodys, kas bus, negali tiesiog taip bet ką, ir su kiekvienu elementu taip. Jeigu tiesiog būtų kamera, vienas personažas ir viskas, daugiau nieko... tu gali daryti ką nori, visiškai ekspromtu. Bet jeigu nori, kad būtų kažkaip geriau, turi ir šviesą statyti, kad ją statytum turi žinoti, kur žiūrėsi, kas ten vyks..

G: aš tai suprantu, tai yra labai aišku. Gal reikėtų kalbėti ne apie vaidybinį kiną, o apie šokio kiną, kaip šokio kinę, nes iš pavyzdžių, kuriuos žinau, kino medija užima aukštesnę hierarchinę poziciją, nu va būtent dėl to, nes žiauriai brangu, turi labai gerai apmąstyti ir tai šiek tiek sumažina galimybę choreografinio mąstymo veikti čia ir dabar.

V: taip.

G: bet aš galvoju apie šokio filmų potencialą, čia aš nežinau, čia visai neaišku, gal tai net neįmanoma. Bet kaip, galbūt nebūtinai viso filmo rėmuose, kad tu ten paleidi belenkaip, ne belenkaip, bet kaip į šokio filmavimo procesą įtraukti daugiau choreografinio mąstymo būdo bet ne kinematografinio? Nes kad nebūtų tos hierarchijos. Kad būtų ant to paties laiptelio.

V: tik dėl to? Keista užduotis labai, nepagaunu kam, kad būtų šokis labiau prestižiškas?

G: ne dėl prestižo

V: kame aukščiau? Kas aukščiau? Kokioje skalėje?

G: pagal darbo principus. Jei sugalvojam kurti šokio filmą, tai mes jį kuriam pagal kažkokius kino standartus: planavimą, kadruotės, scenarijai ar ten dar kažkas ir tada tas choreografinis mąstymas, kuris pats iš savęs yra neišbaigtas tampa išprievartautu, kad jis būtų išbaigtas.

V: tai reikia enrašyti scenarijaus, šokt filmuoti repeticijas ir tada sakyti va bus šitaip ir tada padarom, filmuojam kur jau žinom kas bus.

G: man atrodo aš čia į nieką einu...

V: aš nepagaunu užduoties, tikslo įkurį tu eini.

G: tai aš va bandau jį suformuluoti, žinai, perteikti žodžiais. Ir sunkiai gaunasi... Nu pavyzdžiui, pirmadienį filmuojam tų žmonių portretus, sugalvojau tokią idėją — paprastas, normalus portretas ir tada kur kalbėjom apie tą judesį, kad jie šoka. Tai būtų faina, kad juos galėtum pasekioti, ir jiems duoti pažiūrėti kažkokį Airos šokio spektaklio archyvą ir pagal tai suinterpretuoti čia ir dabar vietoje, pagal tai ką pamato — judesį savo, interpretaciją. Ir tada

[nejauki tyla]

G: nu čia toks eksperimentas

V: bet ar tada veikia tokiu atveju kartu?

G: nebūtinai.

V: man atrodo kaip tik tada, jeigu dar gretini skirtingus žmones kartu, tai būtų faina, kad niekas nesikeistų, o tik tas [judesys, interpretacija], nes kame tas yra įdomu, kaip žmonės skirtingai pamato Airą

G: bet matai tu mąstai iš savo perspektyvos

V: tai kokia ta tavo perspektyva?

G: aš mąstau iš judesio perspektyvos. Jeigu tu, čia toks eksperimento lygis, negalvok kaip tai atrodys ir ką turės kas galvoti. Bet jeigu ir tu pasižiūri archyvą ir pagalvoji, kokią inspiraciją tavo kameros judesiui duoda tai, ką tu pamatai. Kaip įsivaizduoji. Tada žmogus studijoje, juda, šoka, o tu realiai ne tiek galvodamas apie jį, ką tu matai jame, ką jis daro, bet tu judi pagal savo inspiraciją, kurią pamatei iš ekrano ir taip mes gaunam dvi inspiracijas — žmogaus ir tavo.

V: nepagaunu...

G: ir jūs kartais judat, galit prasilenkti, gal iš to gali atsirasti kažkokių įdomių elementų.

V: nepagaunu aš. Kokia mano inspiracija — kaip filmuočiau tą? Lyg tą, ką mačiau ekrane?

G: nu taip

V: bet tai aš matau jau visiškai kitą vaizdą, man jau visiškai kitas pasaulis...

G: taip.

V: tada negaliu persinešti tiesiog to. Kaip man persinešti?

[gilus mano atodūsis ir ilga tyla su kaukiančiomis sirenomis tolumoje]

G: bet vis tiek gaunasi, kad tu galvoji apie rezultatą, apie tai, ką mato tavo kameros akis. O ką aš turiu omenyje, paeksperimentuoti, nesakau, kad viską taip filmuoti, bet tiesiog yra įdomu paeksperimentuoti — tu turi kamerą, pasižiūri Airos archyvą ir tu sukuri, pagal tą judesį, kurį matai, čia ir dabar, kaip tu įsivaizduoji, kaip tavo kamera galėtų judėti. Tiesiog, ar ji stovi, ar linguoja į šonus, ar keliauja,

V: bet tai automatiškai pasidaro kažkoks personažas.

G: tai gerai, nesvarbu

V: subjektyvumas tame atsiranda

G: taip taip. Gerai.

V: ta prasme, va yra operatorius judantis su kamera, pasidaro apie tai.

G: gerai, bet gal galim šito elemento nekvestionuoti, kas iš to pasidaro, tiesiog palikti, negalvoti, kaip tai bus suprasta, o galvoti grynai apie tokią užduotį?

V: man vis tiek sunku suprasti, kaip aš turėčiau...

G: suinterpretuoti, tiesiog čia ir dabar tavo interpretacija. Užduotis, dar kartelį, gauni kažkokį šokio elementą, kurį tu pažiūri ir jis tave vis tiek kažkaip inspiruoja, kažkokiam buvimui, kažkokiam kameros judesiui

[dėmesys nukrypsta į šunį]

G: inspiruoja kažkokiam judesiui, veiksmui. Supranti? Tada eliminuoti tą mąstymą, būdą — kas iš to išeis, kas čia ką matys, ką galvos, ką suponuoja. Tiesiog bandyti. Įsivaizduoti, kad net nėra jokio kūno, o tiesiog esi tu ir filmuoji tuščią erdvę.

V: tarsi aš šoku?

G: tarkim, tarsi tu šoki.

V: bet tada nebesvarbu, ką aš matau?

G: tai gal ir svarbu, čia priklauso nuo to, kaip susikonstruoji sau atsakymą. Gal tu būtent šoki taip, pagal tai ką tu matai?

V: tai tada reikia kamerą duoti šokėjui.

G: šokėjai mes visi esam.

V: nežinau, man labai sunku įsivaizduoti, kas čia mane turėtų veikti

G: nu judesys. ar manai, kad tavęs pats judesys iš savęs negali inspiruoti?

V: aš turiu įprotį, kad labai smarkiai yra susiję su tuo į ką tu žiūri, ką tu matai.

G: tai aš tą suprantu, gerai, labai įdomu, bet gal būtų irgi įdomu paeksperimentuoti, kaip tą įprotį perlaužti. Ir galbūt tai yra visiška nesąmonė, taip gali būti. Bet pabandyti

[Vytautas žiovauja]

V: nu aš sunkiai pagaunu. Nesuprantu.

[tyla]

G: kaip įdomu. Kaip skirtingai smegenys veikia. Va čia ir yra skirtumas kinematografinio ir choreografinio mąstymo. Žiauriai įdomu.

Žinai, šokėjui duoti kamerą, viskas ok su tuo, yra tokios technikos, bandymai daryti. Viskas ok. Bet tu vis tiek kaip operatorius turi savo prieigas, supratimą, *skillsų* daug turi, yra begalybė

V: bet tai yra kitur nutaikyta...

G: taip, bet jeigu...

V: ne į šoki

G: tai aš nesakau tau staiga išmokti šokti.

V: tai kaip? Aš tada nesupratau.

G: nu inspiracija, juk mes inspiruojamės iš labai daug dalykų, tu gali perskaityti straipsnį ir tai kyla idėja, pvz, kameros judesio.

V: nu taip, bet ji labai konkreti.

G: tai gal tu pasižiūri Airos solo ir gal tau kyla labai konkreti idėja...

V: nu...

G: kameros judesio

V: ne...

ne iš to kyla. Ne iš to kaip kažkoks žmogus kyla. Tada jo aš galėčiau įsivaizduoti — lyg jis čia stovėtų ir aš judėčiau kartu su juo. Bet jo nėra. Man nėra jokios atspirties. Man nėra jokios motyvacijos.

G: tavo vaizduotė yra

V: aš nerandu motyvacijos

G: tavo vaizduotė yra...

V: labai smarkiai yra susijęs judesys su motyvacija. Judesio motyvacija

G: bet judesio motyvacija, kameros judesio motyvacija, gali kilti ne iš išorės, ką tu matai, bet iš vidaus — subjektyvi kamera.

V: bet tada šokėjas šoka.

G: nu bet ne šokėjas, o tu.

V: nu Greta [juokiasi] aš nesuprantu

tai ką aš pasimakaluosiu su kamera? va taip va [demonstruoja kaip makaluosis]

[abu juokiasi]

G: tai jei taip galvoji, tai taip ir bus

V: nu tai taip aš tiesiog dabar galiu pamakaluot

tai nėra jokios sąsajos su tuo ką aš žiūriu ir ką stebiu, tai labai svarbu, ant to yra pastatytas kinas, kažkokia perspektyva. Santykis.

G: gerai, šio filmo tikslas nėra dar labai stipriai galvoti apie choreografinį mąstymą, labiau perprasti kinematografinį, tai viskas ok... tada nedarysim šito.

V: tai ką tu čia pasakoji, man labai primena tos Arnoldos metodą

G: point of view?

V: jo, kur šokėjai tiesiog šoka su kamera

G: bet tai ne tai

V: nu man tai visiškai tai

G: bet jeigu tu turi priešais kūną, tu nežiūri Airos video, bet šokėjas vietoje čia ir dabar interpretuoja judesį, tu galėtum. Vienas kadras, kaip tu sakai, mes nekeičiam [kameros pozicijos] visus taip užfilmuojam, bet kitas elementas — tu seki jį taip, kaip tau norėtusi tą judesį sekti?

V: nu ir ką? Kas iš to?

G: [trūkusi kantrybė] gražūs vaizdai iš to.

V: [juokiasi] nu man kažkaip labai kertasi su tuo kinematografiniu ir choreografiniu mąstymu. Man jie atrodo žiauriai skirtingi.

G: mhm.

Kas iš to, tai yra tavo santykis į tą šokantį kūną.

V: nu ir kas?

G: tai įdomu, kas iš to gautųsi, kokia vaizdų poezija iš to gautųsi...

V: pasimakaluoji ir viskas

G: nebūtinai besimakalaujanti kamera — juk gali užfiksuoti ranką ir visada sekti ranką, kad ji visada kadre būtų.

V: nu ir kas čia?

G: nežinau, kas čia, dabar čia nėra tos rankos. Taip ir atsiranda čia ir dabar fiksuojamas momentas, kuris čia ir dabar ir jis negalėtų būti užfiksuotas ryt ar poryt, nes tai čia ir dabar gimęs judesys, interpretacija ir kartu tavo tos interpretacijos interpretacija ir kas iš to gaunasi.

V: ir kaip tu nuspręsi, kas iš to gaunasi?

G: tai pasižiūrėsi ir tada kontekste, kurį mes jau turėsime

V: gavosi va taip

G: bet tai neturi gautis žodžiais įvardijamas dalykas

V: o kas turi gautis?

G: vaizdas

V: kad ir ką filmuosi vaizdas gausis

G: taip, bet man įdomu, kas filmuojant tokią interpretaciją kartu su tavo interpretacija, kas iš to gaunasi?

V: ir kas galėtų gautis?

G: čia klausimas?

V: taip.

G: įsivaizduoju, kad galėtų gautis šokio duetas tarp kameros ir šokančio kūno. Realiai kontaktinė improvizacija, kur tu seki šokantį ir esi su juo susijęs simbiotiniais ryšiais.

V: man reikia montažą pažiūrėti filmo

POKALBIS SU OPERATORIUMI VYTAUTU PLUKU [2021-12-31]

V: ...kad reikia įprasti perskaityti tuos judesius, ką jie reiškia, ir kas ką reprezentuoja. nes aš tik paskui žiūrėdamas, taip žiūriu, ai čia toks judesys, tai asociacija tokia čia ... o galvojant tada taip neatrodė, jei aš būčiau geriau skaitęs [judesį], tai būčiau žymiai geriau nufilmavęs.

G: bet matai, kas vyksta su šokio skaitymu... jis... jis labai kinta, tu nelabai gali to šokio, judesio reikšmės perskaityti, nebent kažkokios [abstrakčios] asociacijos kyla.

V: tai va, asociacijos. Ne tai, kad žodžiai kažkokie... Ypač jei temą, va tu temą labai aiškiai davei, tada žymiai aiškiau. Jei šiaip ateina, kažką šoka, tada tu konteksto visiškai nesupranti, tada sunkiau asociacijas susidaryti.

G: nu taip...

dėl to aš ir galvoju, kad svarbu yra bent dalinai pažinti vienas kitam kitą.

V: jo, labai svarbu.

G: kalbos funkcijas, bruožus, iš kur kyla judesys, tada man atrodo žymiai lengviau filmuoti ir suprasti tą abstrakciją.

V: taip. Ir dokumentikoj irgi aš pastebėjau, kad pradedi filmuoti personažą ir išspradžių jį labai sunku pagauti, nes nesupranti kaip jis juda. Tada, kai pradedi pažinti, kai pasąmonėje susidaro kažkoks vaizdas, pradedi nuspėti: aha atsistojimas bus ilgas, nes pavyzdžiui jam koją skauda. Ar kažkas, žinai. Bet ir kažkokios manieros, pradedi sekti... Gal į šonus dažnai svirduliuoja, kaip Darius [veikėjas iš Airos filmo]

Tas judesinis pažinimas *žiauriai* svarbu.

Bet tam reikia labai daug laiko.

G: Todėl aš manau, kad operatoriams būtų labai naudinga paskaita šiuolaikinio šokio su kamera, iš *serijos*. Nebūtinai šokio filmams, ne apie šokio filmus net galvojant. Pažinti savo paties kūną, kaip jis veikia, jo veikimo principai, iš kur pas tave kyla judesys, iš kur pas kitą žmogų gali kilti judesys,

kaip veikia. Nereikia tapti šokėjais, tiesiog perprasti funkcijas, kokias gali atlikti. Arba kur gali pagelbėti šokis. Man keista, kodėl dar taip yra *nešdevelopinta*...

V: todėl, kad tai labai abstraktu, sunku apčiuopti.

G: taip, sunku apčiuopti viena, ir šiaip mes gyvenam itelektu varomam pasaulyje, kur viskas labai svarbu kaip įžodinama, kad viskas turi įgauti žodinę prasmę. O šokyje, ne kokiam balete, bet ir balete... O šiuolaikiniame šokyje ypatingai, ne apie žodį, protu suvokimą, o labai daug [yra] kūniškumo, priėmimo, nu žinai toks, truputį *metafizika*...

V: būtent, metafizika, o akademija [LMTA], bent jau kino katedra bando neiti šiuo keliu, neapibrėžtumu, nes labai sunku tai vertinti, mokyti, anksčiau būdavo taip, kad vertinama labai subjektyviai, nemokoma jokių taisyklių. Bet vat Greičius [operatorius Ramūnas Greičius, kurį laiką buvęs LMTA kino katedros vedėju] atėjo, jo požiūris buvo, kad mes negalim išmokyti žmonių būti menininkais, nes tai yra super subjektyvu, kaip tu gali mokyti tokio dalyko, o paskui vertinti? Jo tikslas buvo — mes išmokysim amato, tai — greičiausiai tiesa. Ultimatyvių tiesų tame nėra, bet greičiausiai va taip va, dažniausiai va taip va veikia.

G: aš manau, kad tokioj meno įstaigoj iš viso vertinimų neturėtų būti. Įskaita arba neįskaita, o ne pažymiai rašomi, o jei rašomi tai labai.. nu nežinau, čia labai sudėtinga tema...

V: labai sudėtinga, čia nėra tokio aiškaus atsakymo. Bet va ką Greičius buvo pradėjęs daryti, kad vertinimus padaryti mažiau subjektyviais — sukviesti daug žmonių į egzaminus ir jie visi nusprendžia, tai netampa vieno, ar dviejų ar kelių žmonių nuomone, o tai tampa kažkokios masės, tai aišku, gal irgi subjektyvu yra.

G: nes žinai, ta masė yra surinkta iš to paties lauko, jie yra vis tiek turintys panašią mąstymo kryptį, nors ir labai skirtingą, pavyzdžiui Kavtaradzė ir Puipa. Bet vis tiek tai yra ta pati žmonių grupė, kurioje veiki. Tai čia sudėtinga...

V: gal mes čia nukrypom labai jau...

G: bet apie šokį, kodėl tu sakai, kad čia per efemeriška, dėl to čia nėra šitos disciplinos [operatoriams]. Bet ir šokį gali padaryti pakankamai apčiuopamą, yra tam tikros technikos, kur tu

žinai, kaip kad keliai neitų į *vidų*, kaip lavinti nugarą, nekalbu kad operatoriams pradėti dėstyti šokio kompoziciją, kas būtų jau... bet ir tai galima... Bet labiau per tokį... kad pažintų kūną..

V: pavyzdžiui ritmo galėtų pamokyti, aš pats mielai pasimokyčiau...

G: [kalba apie indišką ritmo sistemą, kurios mokėsi akademijoje pas Vladą Dieninį] lūžo smegenys, bet jaučiu, kad labai naudinga buvo.

V: aš galvoju, kad būtų labai įdomu dokumentuoti tas mintis, ką tu galvoji filmuojant. Improvizaciją šitą. Po to, nes tuo metu būtų labai sunku, jei susikoncentruoji į kažkokį verbalizavimą, tai būtų sunku, bet po, gal net titrais susirašyti...

G: labai įdomi užduotis, gal galėtume tai padaryti su Airos filmu, ką galvoji tuo metu, kai filmuoji. Kaip atsimeni, ką galvoji tuo metu.

V: tik dabar labai daug laiko praėjo, tai man gal sunku būtų prisiminti.

G: nu gal bent kažkokius *glimpsus*

V: čia žinok, reiktų vos ne kitą dieną.

G: nu taip..

V: labai šviežiai.

G: čia labai įdomi užduotis. Tinka autoetnografinei refleksijai...

V: nes tos mintys tikrai kažkokios, kartais net pameti galvojimą, ką aš čia toliau turėsiu daryti, užsižiūri į kažką, galvoji, kas kadre vyksta, nes labai įdomu. Ir tada tavo judesiai tampa tokie, ne tiesiogiai padaryti

G: nes esi labai įsitraukęs

V: iš pasąmonės tokie

G: gal tau taip buvo su Goda?

V: jo, su Goda tikrai buvo.

G: nes man yra keista. Visi puikūs šokėjai, bet žiūrint medžiagą, ar net tuo momentu, kai tu filmavai, jaučiasi skirtumas. Atrodo, kad tau elementariai buvo įdomu Godą filmuoti. Kai paskui žiūrėjau medžiagą, man skiriasi [Godos užfiksavimas ir kitų šokėjų]. Bet kas — negaliu įvardinti. Paprastai tariant — ten *kažkas* yra. Bet neaišku kas. Simbiozė jūsų kažkokia, ar energija jūs fainai apsikeitėt. Ar kas tai...

V: gal apskritai tokio šviežumo buvo, nes buvo pati pirma. O po to pradedi logiškiau galvoti: ten dariau taip, tai gal čia taip nebedarysiu... Nu jo, nebėra šviežaus įspūdžio.

[intarpas su Pūga]

G: man patiko tavo išsireiškimas: *mikrožvilgsnio logika*

V: gal tiesiog žvilgsnio logika

G: paskui galima skaidyti: *mikro, makro*.. nes šokyje tu pačius judesius taip gali skaidyti į mikro į makro...

[eina tylėdami]

G: man atrodo, kad šokio pasaulyje, ne tik šokio pasaulyje, apskirtai, yra daug žavėjimosi kino industrija,

V: jo, yra..

G: ir tai natūralu, nes mes užaugam su filmais, ekranais, ekranuose matome tą žvaigždės pasaulį, tu net gali būti prieš tai, bet tai vis tiek tave lydi...

[intarpas apie medžius]

V: kaip kažkuris iš lietuvių, dabar neatsimenu kuris, labai gražiai prilygino, sako: televizija yra tokia kaip vištiena, teatras yra žalia mėsa, o kinas yra prabangi žuvis [juokiasi]

[eina tylėdami]

G: ir aišku vieno atsakymo, vienos sistemos, kuri visiems tiktų nėra, bet gal ir neturi būti toks tikslas [omenyje turimas meninio tyrimo tikslas]. *Vienoje sistemoje visi būkime, komunistai, darykime viską pagal vieną kurpalių* [pašaipus tonas] bet gal dėl to mane ir traukia šita tema, nes yra labai stiprus polinkis žvelgti į ją per vieną perspektyvą, iš vienos prizmės, žinai? Ir dėl to taip norisi surasti tam atsvarą, lygiai tokią pat, kaip pasakyti, vertingą, ar estetišką, ar ... tik priėjimą kitokį pasiūlyti. Nes kiek ir interviu skaičiau su tais ir režisieriais, Davidas Hintonas, juk nerealus režisierius ir, pala, kas *Pina* padarė [filmas *PINA*]? Wim Wendersas, kiek tenka paskaityti — tai ką jie iš šokio pasiima, tai neatrodo, kad tai yra, nežinau pamečiau mintį...

[tyla]

neatrodo, kad iš tikrųjų perpranta, kas tas šokis yra, jis vis tiek galiausiai tampa paveikslu, aš suprantu, kad šokio filmas... šokis kalba kino lūpomis, bet ... bet tikiu, kad galima sukurti sistemą, kuri nėra hierarchinė ir kur lygiai kinematografija ir choreografija eina koja kojon, ir nėra nei viena aukščiau...

V: jo.

G: bet tam reikia daug atvirumo ir daug pastangų.

V: aš iki galo nesuprantu tos hierarchijų skirtumo minties...

G: mhm. Kodėl?

V: kažkodėl man čia atrodo, kad pašalinė tema. Gal toks jausmas yra...

G: kodėl pašalinė?

V: nežinau, kad kažkokia kita tema yra... tos hierarchijos...

G: nuo ko?

V: nu aš šiaip galvoju, mes jau kalbėjoma apie tai... ištikrųjų

G: tai šnekėk.

V: nu šiaip kalbant apie kiną, tai visiškai normalu, kad yra kinas aukščiau. Bet jeigu kalbant apie šokio kiną, tai tada gal ir turėtų būti ta lygybė, bet gal aš nesu patyręs, kad šokio filmuose yra nelygybė.

G: nu čia ta nelygybė, apie kurią pradžioj kalbėjau, tai ne ta, kad žiūri kino menininkai į šokio menininkus iš viršaus ir ten juos teisia. Tikrai ne, čia ne apie tai. Aš nelygybę... Gal netinkamus žodžius pavartoju, turiu omeny, kad nei viena nei kita sritis nežino, viena kitos niuansų ir tada jų sandūroje neįvyksta, mano požiūriu, geriausias rezultatas, neįvyksta aukso pjūvis, nes arba tai tampa visišku eksperimentu, arba tai tampa visišku estetiniu kūnu ekrane.

V: tai čia tada komunikacijos problema, tame nėra nei kiek hierarchijos.

G: kaip nėra...

V: tai gal kaip paseka

G: taip, kaip paseka to, bet ji yra. Gal choreografai labiau pasitiki kino menininkais, nes tai kino medija, tai čia normalu. Aš pati taip stipriai pradžioje žavėjausi šokio filmais...

[dėmesys kuriam laikui nukrypsta į šunį]

G: turbūt pagrindinė problema yra komunikacija.

[užsirūko, įrašas nutrūksta]

